

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2193

Vragen van het lid **Dobbe** (SP) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht dat mensen in Dordrecht-West vaker longkanker krijgen* (ingezonden 6 mei 2026).

Antwoord van Minister **Hermans** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (ontvangen 9 juni 2026).

Vraag 1

Wat is uw reactie op het rapport «Het optreden van longkanker in postcodegebied 3317» van de GGD Zuid-Holland Zuid?¹

Antwoord 1

Het kabinet vindt het zorgelijk dat uit het rapport van de GGD Zuid-Holland Zuid «Het optreden van longkanker in postcodegebied 3317» blijkt dat in meerdere buurten van Dordrecht-West meer longkanker voorkomt dan het landelijke gemiddelde. Het kabinet begrijpt daarom de zorgen van de bewoners over hun gezondheid. Gezondheidsschade door schadelijke emissies in de leefomgeving moet zo veel mogelijk worden voorkomen.

Vraag 2

Deelt u de mening dat het alarmerend is dat bij bewoners van Dordrecht-West longkanker zo vaak voorkomt?

Antwoord 2

Het rapport bevat een belangrijk signaal. Het is ernstig dat longkanker bij bewoners van Dordrecht-West vaker voorkomt dan het landelijk gemiddelde. Het is goed dat de GGD hier aandacht voor vraagt. Het kabinet neemt dit signaal serieus. Het onderzoek wijst op blootstelling aan schadelijke stoffen in het verleden, waaronder op het werk, en op schadelijke emissies in het heden en op leefstijlfactoren, waaronder roken. Gelukkig is de situatie op het werk en in de leefomgeving sterk verbeterd ten opzichte van het verleden en is er breed ontmoedigingsbeleid ten aanzien van roken. Het kabinet werkt aan een gezonde leefomgeving en stuurt zoveel mogelijk op een verbetering van de leefstijl, onder meer door het ontmoedigingsbeleid ten aanzien van roken.

¹ GGD ZHZ, 9 april 2026, «Onderzoek naar longkanker in Dordrecht-West: hogere cijfers en mogelijke oorzaken», <https://www.ggdzhh.nl/nieuws/onderzoek-naar-longkanker-in-dordrecht-west-hogere-cijfers-en-mogelijke-oorzaken>.

Vraag 3

Op hoeveel andere plekken in Nederland lopen bewoners gezondheidsrisico door luchtvervuiling door onder meer industrie?

Antwoord 3

Het is niet precies te zeggen op hoeveel plaatsen in Nederland de situatie vergelijkbaar is met die in Dordrecht-West. Het RIVM meet in samenwerking met GGD'en en Omgevingsdiensten op een aantal plekken verspreid door Nederland de luchtkwaliteit. Informatie uit de metingen en uit berekeningen zijn openbaar te vinden op de websites van het luchtmeetnet² en de Atlas Leefomgeving³. Het is bekend dat luchtvervuiling de belangrijkste van alle milieufactoren is die de gezondheid negatief beïnvloedt. Naast milieufactoren dragen ook persoonsgebonden factoren en gedrag bij. Volgens berekeningen van het RIVM veroorzaakt luchtverontreiniging ongeveer 3,4% van de ziektelast in Nederland⁴.

Overall is de situatie anders en is die in het verleden ook anders geweest. De invloed van luchtverontreiniging is groter op plaatsen met veel verkeer en industrie in Nederland en waar emissies uit verschillende bronnen, onder meer uit de industrie, samenkomen. Voorbeelden zijn de IJmond en de regio Rotterdam.

De luchtkwaliteit in Nederland voldoet aan de op dit moment geldende EU-normen, en is daarmee op veel plekken op een goed niveau. Deze normen liggen momenteel nog boven het gezondheidskundig meest wenselijke niveau, zoals deze zijn vastgelegd in de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)⁵. Vanaf 2030 gelden dan ook nieuwe, aangescherpte grenswaarden voor de concentraties van de belangrijkste luchtvervuilende stoffen in de buitenlucht, als gevolg van de in 2024 herziene richtlijn Luchtkwaliteit. Deze normen liggen een stuk dichterbij de advieswaarden van de WHO. Het is de inzet van het kabinet om in 2030 overal in Nederland aan deze nieuwe grenswaarden te voldoen. Daardoor zullen de gezondheidsrisico's van luchtvervuiling verder afnemen.

Binnen Nederland werken sinds 2020 152 overheden (139 gemeenten, alle provincies en het Rijk) samen aan het Schone Lucht Akkoord (SLA). Doel is om 50% gezondheidswinst in 2030 ten opzichte van 2016 te bewerkstelligen, met name door het verlagen van emissies van luchtvervuilende stoffen, ook als al aan de huidige grenswaarden wordt voldaan. Elke twee jaar wordt door het RIVM gemonitord of de doelen van het Schone Lucht Akkoord binnen bereik liggen. Uit de laatste «voortgangsmeting», uit 2024⁶, blijkt dat Nederland op koers ligt om de meeste doelen van het SLA te bereiken (met uitzondering van enkele sectorspecifieke doelen). Belangrijke voorwaarde bij deze resultaten is dat hierbij wel ervan uit wordt gegaan dat het beleid dat zowel in het SLA als in de klimaat- en stikstofaanpak is geformuleerd, doorgang vindt⁷. In 2026 komt er weer een nieuwe voortgangsmeting uit.

Vraag 4

Hoe gaat u de aanbevelingen van de GGD Zuid-Holland Zuid opvolgen, graag specificeren per aanbeveling?

Antwoord 4

De GGD Zuid-Holland Zuid doet aanbevelingen, gericht op a) het verder verlagen van de emissies van vervuilende stoffen rond Dordrecht-West, b) aanvullende maatregelen in de woningen, zoals filters in ventilatiesystemen, c) maatregelen gericht op een prettige, gezonde en verkoelende

² Zie: www.luchtmeetnet.nl

³ Zie: www.atlasleefomgeving.nl

⁴ Zie: <https://www.rivm.nl/sites/default/files/2026-05/Impactvolle-determinanten-van-gezondheid.pdf>

⁵ Zie: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240034228>

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 30 175, nr. 464

⁷ Bij de berekening is uitgegaan van het vastgesteld beleid zoals vastgelegd in de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2022, aangevuld met het effect van de aanvullende plannen van partijen bij het Schone Lucht Akkoord (SLA), de opbrengst van voorstellen die het Kabinet Rutte IV ten aanzien van klimaat heeft gedaan (Klimaat- en Energieverkenning 2023) en een inschatting uit 2023 van de opbrengst van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).

leefomgeving, en d) maatregelen om roken te ontmoedigen. De gezamenlijke overheden geven hier op de volgende wijze invulling aan:

- a. Rijk en decentrale overheden, waaronder ook de provincie Zuid-Holland en de gemeente Dordrecht, werken via het Schone Lucht Akkoord (SLA) aan het verder verminderen van emissies van luchtvervuilende stoffen en het bereiken van gezondheidswinst. Diverse maatregelen worden in dat kader genomen, zoals verkeersmaatregelen, het aanleggen van walstroomfaciliteiten in havens, het strenger vergunnen van emissies uit industrie en het laten overkappen van opgeslagen stoffen die kunnen verwaaien. Binnen het SLA wordt ook een aanpak opgesteld voor zogenoemde hoogblootgestelde gebieden (plekken met uitzonderlijke hoge concentraties van luchtvervuiling).

Deze aanpak richt zich op het meer houvast bieden voor het Rijk, provincies en gemeenten voor het treffen van maatregelen voor een gezonde luchtkwaliteit in zwaarder belaste gebieden, zoals omwonenden bij industrie.

Een door de GGD geopperde verlaging van de maximumsnelheid naar 80 kilometer per uur op de A16 en de N3, zal waarschijnlijk slechts een zeer beperkte invloed hebben op de luchtkwaliteit in Dordrecht-West. Emissies van personenauto's en vrachtverkeer op wegen met een maximumsnelheid van 100 km/u, zoals de A16 en de N3, verschillen niet of nauwelijks van emissies op wegen met een maximumsnelheid van 80 km/u⁸. Emissies van het wegverkeer zijn de afgelopen jaren flink gedaald, en met name emissies van NO_x zullen in de komende jaren nog verder dalen. De concentraties van NO₂ en fijnstof rond de A16 en N3 voldoen aan de huidige grenswaarden.

In 2030 zullen er op grond van de in 2024 herziene EU-richtlijn Luchtkwaliteit strengere grenswaarden gelden voor de concentraties van de belangrijkste luchtvervuilende stoffen in de buitenlucht. Overheden nemen continu maatregelen om de luchtkwaliteit verder te verbeteren. Om overal in Nederland aan deze nieuwe normen te kunnen voldoen, is richting 2030 nog extra inzet nodig. Dit zal ook ten goede komen aan de gezonde leefomgeving. Op dit moment wordt bekeken welke maatregelen dat kunnen zijn.

In het kader van de Actieagenda Industrie en Omwonenden⁹, wordt via de verkenning positieve financiële prikkels in algemene zin onderzocht of het mogelijk is om bovenwettelijke maatregelen te nemen voor het terugdringen van negatieve gezondheidseffecten door de industrie financieel te ondersteunen. Het feit dat de GGD Zuid-Holland Zuid deze maatregelen als effectief aanwijst, zal in dit onderzoek worden meegenomen.

- b. Via onder meer in de ISDE-regeling subsidieert de overheid het gebruik van fijnstoffilters in ventilatiesystemen van woningen, met name door de focus op een gezond binnenklimaat en de subsidiëring van energiezuinige systemen. De ISDE-regeling is een subsidie voor de verduurzaming van een woning voor woningbezitters;
- c. Voor het gezonder en prettiger maken van de leefomgeving door meer groen aan te leggen zijn vooral lokale en regionale overheden aan zet. Het kabinet ondersteunt dit onder meer met onderzoek en kennisproducten via de Gids Gezonde Leefomgeving;
- d. Het kabinet heeft een breed ontmoedigingsbeleid ten aanzien van roken. De afgelopen jaren zijn bijvoorbeeld accijnzen verhoogd, is het aantal verkooppunten fors verminderd en zijn producteisen voor tabak en vapes aangescherpt. Het is belangrijk dat jongeren niet beginnen met roken omdat hoe jonger iemand begint, hoe lastiger het is om er mee te stoppen. Voor mensen die al kampen met een tabaksverslaving is de hulp bij stoppen met roken verder uitgebreid en sinds een aantal jaren vrijgesteld van eigen risico.
- e. De GGD Zuid-Holland Zuid doet daarnaast verschillende goede aanbevelingen om lokaal met maatwerk verder invulling te geven aan een effectief tabaksontmoedigingsbeleid.

Vraag 5

Welke stappen worden er gezet om ervoor te zorgen dat de kans op longkanker in Dordrecht niet langer boven het landelijke gemiddelde blijft?

⁸ Zie: <https://publications.tno.nl/publication/34642685/NeSvNye/TNO-2024-R11049.pdf>

⁹ Zie: Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 28 089, nr. 346

Antwoord 5

De maatregelen die genomen worden in het kader van het Schone Lucht Akkoord en het halen van de aangescherpte grenswaarden uit de herziene EU-richtlijn luchtkwaliteit zullen de ziektelast van luchtverontreiniging in de nabije toekomst laten dalen. Dankzij die aanpak zullen mensen in Nederland, ook in Dordrecht-West, uiteindelijk langer en langer gezond leven.

Het is verder belangrijk te constateren dat mensen in lagere leefomgevingskwaliteit meer kans hebben op gezondheidsschade. Het is alle overheden er veel aan gelegen de gemiddelde leefomgevingskwaliteit in Nederland te verbeteren. De Omgevingswet is met deze insteek vormgegeven en dwingt alle overheden om expliciet rekening te houden met de gezondheid van hun inwoners. Ook in Dordrecht-West zal een verbetering van de leefomgevingskwaliteit gezondheidswinst opleveren.

Daarnaast zet het kabinet zich actief in om roken en vaper onder jongeren terug te dringen via voorlichting, normcampagnes, rook -en reclameverboden en beperking van verkooppunten. In algemene zin daalt het aantal rokers in Nederland al jaarlijks, helaas is het effect daarvan op het aantal mensen met longkanker pas na vele jaren merkbaar.

Het onderzoek van de GGD Zuid-Holland Zuid in Dordrecht-West, uitgevoerd in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) past in deze inzet. De thema's waaraan het programma NPLV werkt in Dordrecht-West zijn het verkleinen van gezondheidsachterstanden en het investeren in goede woningen en een verbetering van de fysieke leefomgeving. Zowel landelijk als lokaal wordt aan deze uitdagingen gewerkt.

Als laatst heeft de gemeente Dordrecht de verantwoordelijkheid om onder de Wet Publieke Gezondheid elke vier jaar een nota gezondheidsbeleid op te stellen waarin de gezondheid van de inwoners wordt bevorderd.

Vraag 6

Welke stappen gaat u zetten om in het algemeen de kans op kanker in dit soort wijken, met veel luchtverontreiniging, te verlagen?

Antwoord 6

Zie het antwoord op vraag 4a en 5.